

ОСНОВИ ЕКОНОМІКИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	10 – Природничі науки
Спеціальність	104 – Фізика та астрономія
Освітня програма	Комп'ютерне моделювання фізичних процесів
Статус дисципліни	Нормативна, цикл загальної підготовки
Форма навчання	денна
Рік підготовки, семестр	4 курс, осінній семестр
Обсяг дисципліни	60 годин (2 кредити) лекції - 18 годин, практичні заняття - 18 годин, СРС - 24 години
Семестровий контроль/ контрольні заходи	залік, ДКР
Розклад занять	http://rozklad.kpi.ua/
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Корогодова Олена Олександрівна (korohodova.olena@iil.kpi.ua) Практичні / Семінарські: кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри міжнародної економіки Корогодова Олена Олександрівна (korohodova.olena@iil.kpi.ua)
Розміщення курсу	сервіс хмарних технологій Google Drive у середовищі Google Workspace for Education Fundamentals

Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна передбачає формування ґрунтовних знань про економічну систему суспільства, закони її функціонування і розвитку для розуміння чинників зародження, утвердження і напрямів розвитку сучасних соціально-економічних систем, їх спроможності задовольняти потреби людей. Навчальна дисципліна базується на знаннях, набутих студентами під час вивчення дисциплін «Історія» та «Основи права» підготовки фахівців кваліфікації «бакалавр з фізики та астрономії» ОПП «Комп'ютерне моделювання фізичних процесів» на фізико-математичному факультеті КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Метою навчальної дисципліни є формування у студентів компетентностей (відповідно до освітньої програми «Комп'ютерне моделювання фізичних процесів» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти за спеціальністю 104 Фізика та астрономія галузі знань 10 Природничі науки):

→ **Загальних:**

- **ЗК 1.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- **ЗК 2.** Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- **ЗК 3.** Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.
- **ЗК 4.** Здатність бути критичним і самокритичним.
- **ЗК 5.** Здатність приймати обґрунтовані рішення.
- **ЗК 14.** Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

→ **Фахових:**

- **ФК 9.** Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

Основні завдання навчальної дисципліни. Після засвоєння навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати такі результати навчання:

ЗНАННЯ:

- основних економічних категорій та законів функціонування економіки;
- закономірностей функціонування соціально-економічних систем різних рівнів та сфер діяльності;
- показників розвитку національної економіки та економічної політики;
- знання та розуміння необхідності збереження та примноження моральних, культурних та наукових цінностей і досягнень суспільства.

УМІННЯ:

- оперувати основними економічними категоріями і поняттями;
- використовувати економічні знання для прийняття раціональних економічних рішень і здійснення майбутніх соціальних і професійних ролей;
- здійснювати пошук та аналіз необхідної економіко-статистичної інформації з різних джерел;
- аргументувати власну позицію в ході обговорення економічних проблем;
- відшукувати потрібну інформацію в друкованих та електронних джерелах, аналізувати, систематизувати, розуміти, тлумачити та використовувати її для вирішення наукових і прикладних завдань;
- самостійно приймати рішення стосовно своєї освітньої траєкторії та професійного розвитку.
- використовувати свої громадянські права і обов'язки, як члена вільного демократичного суспільства, мати навички їх реалізації, відстоювання та захисту.
- самостійно навчатися та підвищувати рівень своєї кваліфікації.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Необхідні навички для вивчення дисципліни: володіння текстовими редакторами, вміння розраховувати та пояснювати основні статистичні показники (величини порівняння, величини динаміки, середні величини), навички самостійної пошукової роботи в мережі Інтернет. Дисципліна вивчається на четвертому курсі в осінньому (сьомому) семестрі.

3. Зміст навчальної дисципліни

1. Основні поняття економіки. Економічні потреби суспільства. Етапи розвитку економічної теорії. Сучасний розвиток економіки. Власність, економічна влада та управління
2. Економічні системи. Ринок як форма організації суспільного виробництва. Механізм ринкової системи. Конкуренція та інфраструктура ринку
3. Основи суспільного виробництва. Товар і гроші. Сучасні проблеми товарно-грошового обігу
4. Сутність підприємництва та його роль в економіці. Лідерство та партнерство в бізнесі. Трудові відносини в підприємстві
5. Теорія фірми. Мікроекономічна модель підприємства
6. Витрати виробництва та собівартість. Результати діяльності підприємства
7. Ринок факторів виробництва. Галузева специфіка розподілу додаткової вартості. Регіональна економіка. Економіка окремих галузевих комплексів
8. Макроекономічні проблеми економічної теорії. Соціальні проблеми ринкової економіки та соціальна політика держави. Прогнозування та програмування розвитку національної економіки. Конкурентоспроможність держави.
9. Глобальна економіка та міжнародні економічні відносини. Економіка транснаціональних компаній. Макроекономічна політика України в системі світового господарства

4. Навчальні матеріали та ресурси

Базові:

1. Опорний конспект лекцій з дисципліни «Основи економічної теорії» для студентів соціально-гуманітарних галузей знань денної та заочної форм дистанційного навчання [Електронний ресурс] / НТУУ «КПІ» ; уклад. О. І. Андрусь, М. О. Зеленська, О. О. Корогодова. Електронні текстові дані (1 файл: 2,30 Кбайт). Київ : НТУУ «КПІ», 2014. 51 с. Назва з екрана. Доступ : <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/10663>
2. Українсько-англійсько-російський словник основних термінів з курсу «Політична економія» для студентів економічних спеціальностей [Електронний ресурс] / НТУУ «КПІ» ; уклад. Т. В. Канченко, О. О. Корогодова, О. О. Мицик. Електронні текстові дані (1 файл: 914 Кбайт). Київ : НТУУ «КПІ», 2011. Назва з екрана. Доступ : <http://library.kpi.ua:8080/handle/123456789/1465>

3. Економічна теорія [Електронний ресурс] : навчальний посібник для студентів напрямів підготовки 6.030101 «Соціологія», 6.051501 «Видавничо-поліграфічна справа» / НТУУ «КПІ» ; уклад. Л. В. Джемелінська. – Електронні текстові дані (1 файл: 2,12 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2012. – Назва з екрана. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/1821>

4. Основи економічної теорії [Електронний ресурс] : термінологічний словник для студентів напряму підготовки: 6.030601 «Менеджмент» професійного спрямування: «Менеджмент організацій», «Менеджмент ЗЕД», «Менеджмент інноваційної діяльності» / НТУУ «КПІ» ; уклад. М. А. Чайковська, І. М. Грінько. – Електронні текстові дані (1 файл: 885 Кбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2014. – 74 с. – Назва з екрана. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/7765>

5. Навчально-методичний посібник до вивчення курсу «Основи економічної теорії» [Електронний ресурс] / НТУУ «КПІ» ; уклад. Н. Є. Скоробогатова, Н. О. Черненко. - Електронні текстові дані (1 файл: 3,77 Мбайт). – Київ : НТУУ «КПІ», 2011. - Назва з екрана. <https://ela.kpi.ua/handle/123456789/974>

Додаткові:

1. Блауг, Марк Економічна теорія в ретроспективі : Пер. з англ. / М.Блауг. - К. : Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2001. - 670 с. (Є в бібліотеці)

2. Економічна теорія : навчальний посібник / Н.П. Мацелюх, Л.М. Касьяненко, І.А. Максименко, М.М. Теліщук [та 8 інших] ; Університет державної фіскальної служби України. - Ірпінь : Університет державної фіскальної служби України, 2019. - 477 сторінок : рисунки, таблиці, схеми. (Є в бібліотеці)

3. Економічна теорія : підручник / В.Г. Чепінога ; Міністерство освіти і науки України. - Київ : Юрінком Інтер, 2019. - 653 сторінки : схеми, таблиці. (Є в бібліотеці)

4. Пікетті, Тома. Капітал у XXI столітті = Capital in the twenty-first century / Тома Пікетті ; переклад з англійської Наталії Палій. - Київ : Наш формат, 2016. - 693 с. : іл., табл. (Є в бібліотеці)

5. Геращенко, Олексій Леонідович. Економіка XXI: країни, підприємства, людини / Олексій Геращенко. - Київ : Довженко букс, 2016. - 303 с. (Є в бібліотеці)

Електронні ресурси:

1. Урядовий портал [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua>

2. Державна служба статистики України [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

3. Міністерство економіки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>

5. Навчальний контент

Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Навчальна дисципліна охоплює 18 годин лекцій та 18 годин практичних занять, а також індивідуальне завдання у вигляді виконання домашньої контрольної роботи (ДКР).

Практичні заняття з дисципліни проводяться під керівництвом викладача шляхом підготовки та обговорення відповідно сформульованих питань, розв'язання проблемних ситуацій, вирішення завдань практично-прикладного характеру. Практичні заняття мають на меті розвиток у студентів вміння розв'язувати задачі, кейси, працювати з літературою, підготувлювати виступи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії. Метою проведення практичних занять є закріплення та систематизація теоретичних знань та набуття запланованих умінь щодо їх практичного застосування. Виходячи з розподілу часу на вивчення дисципліни, проводиться дев'ять практичних занять (з урахуванням часу на залік). Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання завдань оголошуються студентам на першому занятті.

Таблиця 1. Тематичний супровід курсу

Термін виконання (тиждень)	Назви розділів і тем
1	Лекція 1. Основні поняття економіки. Економічні потреби суспільства. Етапи розвитку економічної теорії. Сучасний розвиток економіки. Власність, економічна влада та управління
2	<p>Практичне заняття 1.</p> <p>Коло питань, що розглядаються: Основні етапи розвитку економіки. Предмет економічної теорії та еволюція у його визначенні різними школами. Класифікація методів пізнання економічних процесів і явищ. Економічні категорії, закони та принципи. Мотиви економічної діяльності. Економічні потреби, їх сутність і класифікація. Економічний закон зростання потреб. Економічні інтереси, сутність, функції. Проблема економічного вибору. Загальна корисність та гранична корисність. Види та форми власності. Рівні власності. Історичний розвиток відносин власності. Новітні тенденції у розвитку відносин власності.</p> <p>Ознайомлення з рейтинговою системою оцінювання знань студентів. Розподіл завдань для домашніх контрольних робіт. Розв'язання кейсів та практичних завдань.</p> <p>Завдання для СРС: Розв'язування задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.</p>
3	Лекція 2. Економічні системи. Ринок як форма організації суспільного виробництва. Механізм ринкової системи. Конкуренція та інфраструктура ринку
4	<p>Практичне заняття 2.</p> <p>Коло питань, що розглядаються: Економічна система як категорія економічної теорії. Основні типи економічних систем. Економічна роль держави в ринковій системі: сутність та чинники. Змішані системи. Емерджентні економіки. Поняття ринку. Умови та причини виникнення ринку. Суб'єкти та функції ринку. Сутнісні характеристики та структура ринку. Основні закони ринкової економіки. Конкуренція як рушійна сила ринку. Функції та види конкуренції. Інфраструктура ринку. Складові ринкової інфраструктури.</p>

	<p>Моніторинг виконання домашньої контрольної роботи, співпраця викладача та студента щодо складання плану теоретичної частини ДКР. Розв'язання кейсів та практичних завдань.</p> <p>Завдання для СРС: Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.</p>
5	<p>Лекція 3. Основи суспільного виробництва. Товар і гроші. Сучасні проблеми товарно-грошового обігу</p>
6	<p>Практичне заняття 3.</p> <p>Коло питань, що розглядаються: Теорія суспільного виробництва. Структура суспільного виробництва. Економічний колообіг. Фактори суспільного виробництва. Виробництво і потреби. НТП та НТР. Технологічні уклади. Виробництво за умов Індустрії 4.0. Натуральне виробництво і його особливості. Товарне виробництво, умови та причини його виникнення. Товар і його властивості. Закон вартості і його роль у розвитку товарного виробництва. Сутність, властивості та функції грошей. Грошовий обіг і його закони. Грошова маса. Криптовалюти та їхній вплив на товарно-грошовий обіг.</p> <p>Моніторинг виконання домашньої контрольної роботи, пояснення щодо виконання практичного завдання ДКР. Розв'язання кейсів та практичних завдань.</p> <p>Завдання для СРС: Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.</p>
7	<p>Лекція 4. Сутність підприємництва та його роль в економіці. Лідерство та партнерство в бізнесі. Трудові відносини в підприємстві</p>
8	<p>Практичне заняття 4.</p> <p>Коло питань, що розглядаються: Поняття бізнесу та підприємництва. Етика підприємництва. Суб'єкти підприємницької діяльності. Види підприємництва. Основні форми підприємництва в Україні. Визначальні чинники набуття підприємством лідерських позицій на ринку (в галузі). Роль лідера в забезпеченні довгострокового успіху підприємства. Перспективні напрями утворення стратегічних партнерств. Трудові відносини та сучасні тенденції їх гуманізації. Економічно активне та економічно пасивне населення. Заробітна плата, її суть, форми та функції. Особливості розвитку ринку праці в Україні.</p> <p>Моніторинг виконання домашньої контрольної роботи, пояснення щодо виконання практичного завдання ДКР. Розв'язання кейсів та практичних завдань.</p> <p>Завдання для СРС: Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.</p>
9	<p>Лекція 5. Теорія фірми. Мікроекономічна модель підприємства</p>
10	<p>Практичне заняття 5.</p> <p>Коло питань, що розглядаються: Фірма (підприємство) як виробнича ринкова система. Система управління на підприємстві. Вплив Індустрії 4.0 на організацію процесів на підприємстві. Маркетингова діяльність підприємства. Бізнес-планування. Механізм створення різних форм підприємств.</p> <p>Моніторинг виконання домашньої контрольної роботи, виступи студентів за</p>

	<p>теоретичними частинами ДКР. Розв'язання кейсів та практичних завдань. Завдання для СРС: Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.</p>
11	<p>Лекція 6. Витрати виробництва та собівартість. Результати діяльності підприємства</p>
12	<p>Практичне заняття 6. Коло питань, що розглядаються: Виробничо-комерційна діяльність підприємства в умовах ринку. Основний, оборотний капітал підприємства та показники їх використання. Витрати виробництва як економічна категорія. Структура і значення собівартості товару. Виробничо-комерційна діяльність підприємства в умовах ринку. Основний, оборотний капітал підприємства та показники їх використання. Витрати виробництва як економічна категорія. Структура і значення собівартості товару. Моніторинг виконання домашньої контрольної роботи, виступи студентів за теоретичними частинами ДКР. Розв'язання кейсів та практичних завдань. Завдання для СРС: Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.</p>
13	<p>Лекція 7. Ринок факторів виробництва. Галузева специфіка розподілу додаткової вартості. Регіональна економіка. Економіка окремих галузевих комплексів</p>
14	<p>Практичне заняття 7. Коло питань, що розглядаються: Ринки ресурсів та факторів виробництва. Формування галузевих та міжгалузевих комплексів. Особливості функціонування підприємств окремих галузей. Моніторинг виконання домашньої контрольної роботи, виступи студентів за теоретичними частинами ДКР. Розв'язання кейсів та практичних завдань. Завдання для СРС: Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм.</p>
15	<p>Лекція 8. Макроекономічні проблеми економічної теорії. Соціальні проблеми ринкової економіки та соціальна політика держави. Прогнозування та програмування розвитку національної економіки. Конкурентоспроможність держави.</p>
16	<p>Практичне заняття 8. Коло питань, що розглядаються: Макроекономіка як розділ економічної теорії. Основні макроекономічні показники національної економіки. Держава – основний суб'єкт макроекономіки. Функції і механізм розподілу доходів. Якість життя та система соціального захисту. Економічне зростання та макроекономічна нестабільність. Безробіття як прояв економічної нестабільності. Бюджетно-податкова політика: формування бюджету та податкова система. Грошово-кредитна політика держави. Прогнозування та передбачення (форсайт) в стратегічному управлінні національною економікою. Моніторинг виконання домашньої контрольної роботи, виступи студентів за теоретичними частинами ДКР. Розв'язання кейсів та практичних завдань. Завдання для СРС: Розв'язання задач. Робота з лекційним та додатковим матеріалом, глосарієм. Підготовка до заліку. Подання ДКР викладачеві до</p>

	оцінювання.
17	Лекція 9. Глобальна економіка та міжнародні економічні відносини. Економіка транснаціональних компаній. Макроекономічна політика України в системі світового господарства
18	Практичне заняття 9. Підсумовування, формування кінцевого рейтингу успішності. Залік.

Таблиця 2. Матриця відповідності програмних результатів навчання, освітніх компонентів, методів навчання та оцінювання

Програмні результати навчання ОП / Загальні компетентності / Фахові компетентності	Методи навчання	Форми оцінювання
Основи економіки (ЗО 5):		
ПРН 14. Вміти використовувати свої громадянські права і обов'язки, як члена вільного демократичного суспільства, мати навички їх реалізації, відстоювання та захисту	Лекції, практикуми, розв'язання конкретних економічних проблемних ситуацій (у т.ч. кейс-завдання), дискусії, виступи	Відповідно до рейтингової системи оцінювання (наведено нижче)
ПРН 16. Вміти самостійно навчатися та підвищувати рівень своєї кваліфікації	Написання домашньої контрольної роботи, розв'язання завдань практично-прикладного характеру	Відповідно до рейтингової системи оцінювання (наведено нижче)
ПРН 21. Вміти самостійно приймати рішення стосовно своєї освітньої траєкторії та професійного розвитку	Лекції, практичні заняття, розв'язання конкретних господарських ситуацій (у т.ч. кейс-завдання), дискусії, презентації, написання домашньої контрольної роботи	Відповідно до рейтингової системи оцінювання (наведено нижче)
ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу. ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. ЗК 3. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. ЗК 4. Здатність бути критичним і самокритичним. ЗК 5. Здатність приймати обґрунтовані рішення. ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати	Лекції, практичні заняття, написання домашньої контрольної роботи, розв'язання конкретних господарських ситуацій (у т.ч. кейс-завдання), дискусії, презентації	Відповідно до рейтингової системи оцінювання (наведено нижче)

цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.		
ФК 9. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.	Самостійна робота студентів з відповідними джерелами	Відповідно до рейтингової системи оцінювання (наведено нижче)

6. Самостійна робота студента

Самостійна робота студента охоплює такі складники, як підготування до поточних опитувань, підготування до практичних занять, зокрема підготування тематичних завдань у вказаний викладачем термін, написання домашньої контрольної роботи.

Політика та контроль

7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Набуття студентами теоретичних економічних знань і практичних умінь здійснюється відповідно до передбачених робочими навчальними планами форм організації навчання. Проведення лекцій забезпечує формування теоретичних знань студента у процесі викладу теоретичного матеріалу, розв'язування проблем, ситуацій, завдань практично-прикладного характеру, що здійснюється за допомогою використання мультимедійних засобів.

У ході практичних занять здійснюється закріплення теоретичного матеріалу та набуття практичних умінь у процесі розв'язування індивідуальних та диференційованих задач, проблемних ситуацій, проведення партнерських дискусій, презентацій.

Методика вивчення навчальної дисципліни ґрунтується на поєднанні послідовності вивчення лекційного матеріалу, опрацювання матеріалу програми на практичних заняттях, виконання індивідуального завдання у вигляді домашньої контрольної роботи, самостійної роботи студентів з використанням основного і додаткового матеріалу з інформаційних джерел.

Вхідний контроль проводиться на початку викладання нової навчальної дисципліни з метою визначення готовності студентів до її засвоєння. За результатами вхідного контролю розробляються заходи з надання індивідуальної допомоги студентам, корегування навчального процесу тощо.

При вивченні матеріалу навчальної дисципліни увага акцентується як на теоретичних аспектах логіки прийняття економічних рішень на рівні окремих економічних акторів, так і на прикладному значенні економічних закономірностей, визначених законодавчими і нормативними актами правил поведінки підприємств як економічних суб'єктів. На лекціях закладаються основи розуміння студентами сутності економічних закономірностей, їх причин та наслідків. Лекція повинна організовувати творчу думку студентів, активізувати їх роздуми над проблемою й допомагати студентам обирати правильну тактику в вирішенні

тих чи інших виробничо-комерційних ситуацій. На лекціях студенти повинні вчитися усвідомлювати основні поняття та закони економіки, самостійно виділяти і засвоювати головні чинники проблемних економічних ситуацій.

Для опанування лекційного матеріалу викладач надсилає студентам опорний конспект лекцій, силабус та інші матеріали. Студентам рекомендується передивлятися файли заздалегідь, опановувати надісланий матеріал для з'ясування окремих питань на лекції в інтерактивному режимі.

Список рекомендованої літератури та матеріал для самостійної роботи студентів підготовлений в розрізі тем навчальної дисципліни.

При вивченні навчальної дисципліни на практичних заняттях студенти виконують типові розрахунково-аналітичні задачі та опрацьовують матеріал лекційних занять. Самостійна робота студентів в ході вивчення навчальної дисципліни «Основи економіки» проводиться за такими формами:

- опрацювання лекційного матеріалу та поглиблене дослідження розглянутих проблем на практичних заняттях;
- написання домашньої контрольної роботи,
- підготовка до заліку.

На практичних заняттях студенти повинні набути вмінь та навичок у вивченні основоположних економічних категорій, економічних законів і принципів функціонування економіки на мікро- та макрорівнях. Для досягнення цієї мети пропонуються експрес-опитування, тестування, заслуховування доповідей з актуальних питань тем курсу, дискусії, розв'язки актуальних кейсів та завдань практично-прикладного характеру.

Оцінка успішності студентів з навчальної дисципліни «Основи економіки» побудована з урахуванням різних видів робіт: розв'язання задач, доповідей, опитування на практичних заняттях, оцінювання домашньої контрольної роботи.

Відвідування занять. Відвідування лекцій, практичних занять, а також відсутність на них не оцінюється. Однак, студентам рекомендується відвідувати заняття, оскільки на них викладається теоретичний матеріал та розвиваються навички, необхідні для виконання семестрового індивідуального завдання - домашньої контрольної роботи. Система оцінювання орієнтована на отримання балів за активність студента, а також виконання завдань, які здатні розвинути практичні уміння та навички.

Пропущені контрольні заходи оцінювання. Кожен студент має право відпрацювати пропущені з поважної причини (хвороба, що підтверджується довідкою від лікаря, мобільність тощо) заняття шляхом самостійної роботи. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>

Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання. Студент може підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Студенти мають право аргументовано оскаржити результати контрольних заходів, пояснивши з яким критерієм не погоджуються відповідно до оціночного. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/files/n3277.pdf>

Академічна доброчесність. Будь-які прояви академічної недоброчесності не толеруються. Наслідки таких проявів визначаються рішенням засідання кафедри та регламентуються відповідно до «Тимчасового положення про систему запобігання академічному плагіату в Національному технічному університеті України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше за посиланням: https://osvita.kpi.ua/files/downloads/Pologen_pro_plagiat.pdf

Норми етичної поведінки. Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>

Інклюзивне навчання. Засвоєння знань та умінь в ході вивчення дисципліни може бути доступним для більшості осіб з особливими освітніми потребами та здійснюється відповідно до Положення про організацію інклюзивного навчання у КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше за посиланням: <https://kpi.ua/inclusive-education-regulation>

Навчання іноземною мовою. У ході виконання завдань студентам (за їхньою згодою) може бути рекомендовано звернутися до англомовних джерел.

Призначення заохочувальних та штрафних балів. Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання заохочувальні та штрафні бали не входять до основної шкали РСО, а їх сума не може перевищувати 10% рейтингової шкали. Заохочувальні бали можуть бути передбачені за виконання творчих робіт з дисципліни. Штрафні бали передбачені тільки за несвоєчасне виконання індивідуального семестрового завдання. Розподіл заохочувальних та штрафних балів наведено у табл. 3.

Таблиця 3. Розподіл заохочувальних та штрафних балів

<i>Заохочувальні бали</i>		<i>Штрафні бали</i>	
<i>Критерій</i>	<i>Ваговий бал</i>	<i>Критерій</i>	<i>Ваговий бал</i>
Участь (з публікацією тез) у науково-практичній конференції (за тематикою навчальної дисципліни)	10 балів	Порушення термінів виконання домашньої контрольної роботи, що подається викладачеві на передостанньому практичному занятті	-1 бал за кожен день затримки (але не більше, ніж -10 балів)

Підготування до практичних занять та контрольних заходів здійснюється під час самостійної роботи студентів з можливістю консультування з викладачем за допомогою електронного листування (електронна пошта, месенджери). Спілкування з викладачем проводиться під час лекційних та практичних занять, через електронний кампус, електронну пошту, сервіс хмарних технологій Google Drive у середовищі Google Workspace for Education Fundamentals, а також через Telegram.

8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Оцінювання результатів поточного, календарного та семестрового контролів здійснюється згідно з рейтинговою системою оцінювання результатів навчання студентів з навчальної дисципліни, яка містить критерії оцінювання, що формуються з урахуванням вимог Положення про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського.

Поточний контроль проводиться впродовж семестру з метою забезпечення зворотного зв'язку між викладачем і студентами у процесі навчання та для перевірки рівня теоретичної й практичної підготовки студентів на кожному етапі вивчення навчальної дисципліни. Результати поточного контролю регулярно заносяться викладачем у модуль «Поточний контроль» Електронного кампуса. Результати поточного контролю використовуються як викладачем - для коригування методів і засобів навчання, так і студентом - для планування самостійної роботи. Засоби **поточного контролю**: експрес-опитування, оцінювання участі студентів у роботі на практичних заняттях, оцінювання доповідей, дискусій, презентацій, а також оцінювання домашньої контрольної роботи.

Календарний контроль проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу. Календарний контроль проводиться з навчальної дисципліни, як правило, на 7-8 та 14-15 тижнях кожного семестру навчання студентів, і реалізується шляхом визначення рівня відповідності поточних досягнень (рейтингу) студента встановленим і визначеним в PCO критеріям. Умовою отримання позитивної оцінки з календарного контролю з навчальної дисципліни є значення поточного рейтингу здобувача не менше, ніж 50 % від максимально можливого на час проведення такого контролю. Результати календарного контролю заносяться екзаменатором у модуль «Календарний контроль» Електронного кампуса. Незадовільний результат двох календарних контролів з освітнього компонента не може бути підставою для недопущення студента до семестрового контролю з цього освітнього компонента, якщо студент до початку семестрового контролю виконав усі умови допуску, які передбачені PCO.

Семестровий контроль проводиться для встановлення рівня досягнення студентами програмних результатів навчання з навчальної дисципліни. Семестровий контроль проводиться відповідно до навчального плану у вигляді заліку в терміни, встановлені графіком навчального процесу. Підсумкове оцінювання роботи студентів здійснюється для діагностики у них рівня набутих знань й умінь та сформованості необхідних компетентностей на основі розроблених пакетів контрольних завдань. Залік - вид семестрового контролю, який планується за відсутності екзамену і передбачає можливість однозначно визначити рівень засвоєння студентом теоретичного та практичного матеріалу з навчальної дисципліни за результатами поточного контролю навчання студента упродовж семестру.

Умови допуску до семестрового контролю: Якщо семестровий рейтинг понад 60 балів, студент може не виходити на залікову контрольну роботу, а отримати оцінку «автоматом». Студент не допускається до семестрового контролю з навчальної дисципліни «Основи економіки», якщо він не виконав визначені PCO умови допуску. У такому випадку викладач у відомості семестрового контролю робить запис «не допущений».

Рейтингова система оцінювання (PCO)

Оцінювання результатів навчання студентів проводиться на основі рейтингової системи. В основу рейтингової системи оцінювання результатів навчання студентів з навчальної дисципліни покладено поопераційний контроль за визначеними критеріями і накопичення рейтингових балів за різнобічну навчально-пізнавальну та практичну діяльність студентів у процесі навчання.

Метою рейтингової системи оцінювання є забезпечення якості підготовки фахівців шляхом:

- підвищення мотивації студентів до активного, свідомого навчання, систематичної самостійної роботи протягом семестру та відповідальності за результати навчальної діяльності;
- встановлення постійного зворотного зв'язку з кожним студентом та своєчасне коригування його навчальної діяльності;
- забезпечення змагальності та здорової конкуренції у навчанні;
- підвищення об'єктивності оцінювання результатів навчання студентів;
- зменшення психологічних, емоційних і фізичних перенавантажень у період екзаменаційних сесій.

Для оцінювання знань студентів з навчальної дисципліни "Основи економіки" застосовується PCO першого типу, що передбачає оцінювання результатів навчальної діяльності студента впродовж семестру – проходження або виконання певних видів робіт, передбачених заходами поточного контролю.

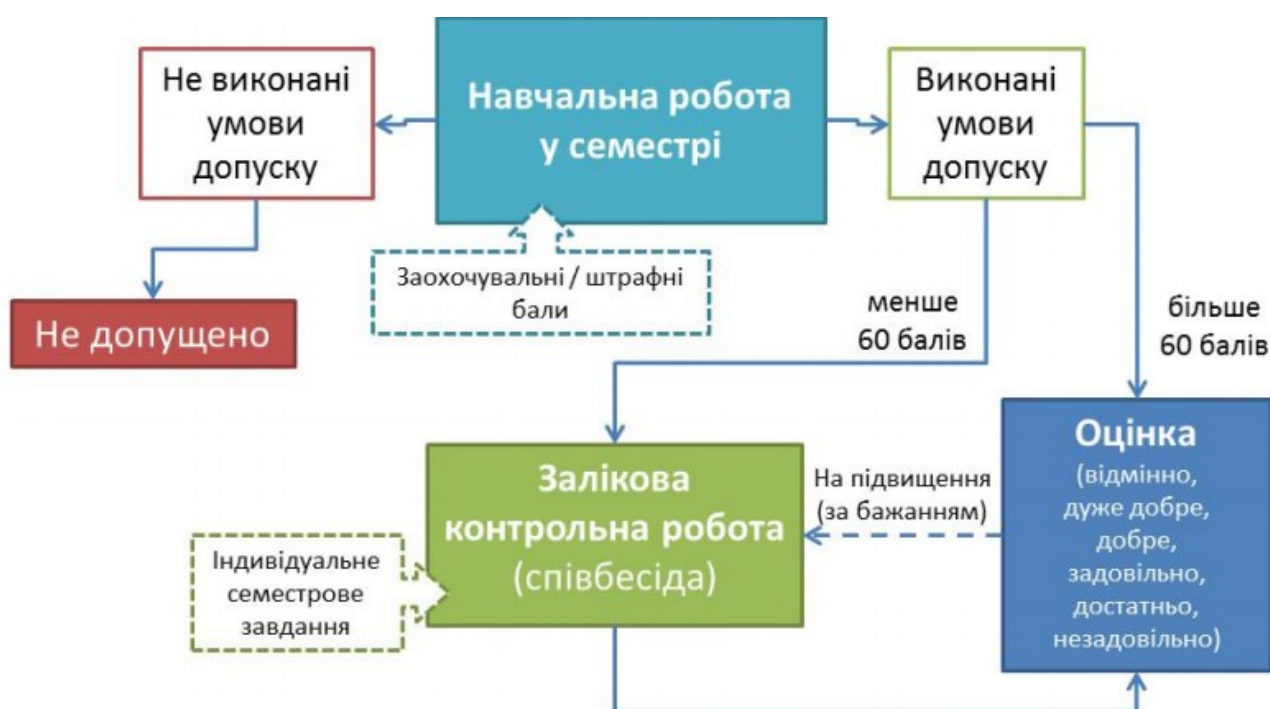

Рис. 1 Схема PCO першого типу

*) ПОЛОЖЕННЯ про систему оцінювання результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського, додаток Б, детальніше http://osvita.kpi.ua/sites/default/files/downloads/Pol_systema_ociniuvannia.pdf

Оцінювання результатів навчання здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням до оцінок за університетською шкалою. Для кожного контрольного заходу з урахуванням важливості, трудомісткості та обсягу певної навчально-пізнавальної діяльності студента розроблено критерії оцінювання в системі «якість результатів навчання – рейтингові бали» з визначенням певних рівнів засвоєння навчального матеріалу та сформованості вмінь.

Нижня межа позитивного оцінювання кожного контрольного заходу (запитання, завдання) має бути не менше 60% від балів, визначених для цього контрольного заходу (запитання, завдання), а негативний результат оцінюється у 0 балів. Якщо студент не проходив або не з'явився на контрольний захід, його результат оцінюється у 0 балів.

Зі студентами, які виконали всі умови допуску до заліку та мають рейтингову оцінку менше ніж 60 балів, а також з тими студентами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, на останньому за розкладом практичному занятті з дисципліни в семестрі викладач проводить семестровий контроль у вигляді письмової залікової контрольної роботи.

З метою посилення зацікавленості студентів у якісному виконанні індивідуальних семестрових завдань, передбачених індивідуальним навчальним планом студента, рейтингову оцінку, у разі виконання залікової контрольної роботи, можна визначати як суму балів за залікову контрольну роботу та балів за індивідуальне семестрове завдання. У цьому випадку розмір шкали оцінювання залікової контрольної роботи зменшується на максимальне значення балів, передбачених за виконання відповідного індивідуального семестрового завдання.

Таблиця 4. Контрольні заходи оцінювання

<i>№ з/п</i>	<i>Контрольний захід оцінювання</i>	<i>%</i>	<i>Ваговий бал</i>	<i>Кількість</i>	<i>Разом</i>
1.	Робота на практичних заняттях	40%	5	8	40*
2.	Домашня контрольна робота	60%	60	1	60**
	Разом				100

*40 балів охоплюють роботу на практичних заняттях. Ваговий бал: 5. Максимальна кількість балів на практичних заняттях: $5 \times 8 = 40$ балів.

Робота на заняттях оцінюється за такими критеріями:

- «відмінно» – повна відповідь / розв'язок задачі або кейсу (не менше 95% потрібної інформації), а також активна участь у дискусіях: 5 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь / розв'язок задачі або кейсу (не менше 75% потрібної інформації) або повна відповідь з незначними неточностями, а також певна участь у дискусіях: 4 бали;
- «задовільно» – неповна відповідь / розв'язок задачі або кейсу (не менше 60% потрібної інформації) та певні помилки: 3 бали;
- «незадовільно» – відповідь / розв'язок задачі або кейсу не відповідає вимогам до «задовільно»: 0 балів.

Критерії оцінювання відповіді студента мають відповідати запланованому рівню досягнення програмних результатів навчання.

****60 балів** охоплюють виконання домашньої контрольної роботи. Ваговий бал: 60. Максимальна кількість балів за ДКР: 60 б. Виконується у письмовій формі та у вигляді 5-хвилинної доповіді на практичному занятті. Отримувана оцінка варіюється в залежності від актуальності та ступеня розкриття заявленої теми, ораторської майстерності доповідача, відповідності роботи до вимог, повноти розв'язку практичного завдання, змістовності ДКР.

ДКР оцінюється за такими критеріями::

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми, глибоке розкриття теми, відбиття власної позиції, роботу оформлено відповідно до вимог, чіткі відповіді на запитання, наявність наочного матеріалу при виступі: 56-60 балів;
- «добре» – несуттєві недоліки у вимогах, що перераховані у попередньому пункті: 46-55 бали;
- «задовільно» – матеріал викладений нелогічно, тема розкрита не повністю, не сформовано чіткі висновки, недостатня кількість джерел, виступ відсутній: 36-45 балів;
- «незадовільно» – завдання не виконане, ДКР не зараховано: 0 б.

Термін здачі роботи — восьме практичне заняття. За кожний день затримки із поданням ДКР нараховується штрафний -1 бал (але не більше, ніж -10 балів). Необхідною умовою допуску до заліку є позитивна оцінка з домашньої контрольної роботи.

При складанні заліку всі набрані бали, окрім балів за домашню контрольну роботу, скасовуються. Залікова контрольна робота оцінюється в 40 балів. Контрольне завдання цієї роботи складається з задачі, тесту, двох запитань.

Завдання оцінюються таким чином:

а) Задача. Ваговий бал: 20. Максимальна кількість балів за задачу: 20 б.

Задача оцінюється за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь, не менше 90% потрібної інформації; повне, безпомилкове розв'язування задачі, є висновки – 19-20 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь, не менше 75% потрібної інформації або незначні неточності; повне розв'язування задачі з незначними неточностями – 15-18 балів;
- «задовільно», неповна відповідь, не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки; задача виконана з певними недоліками – 12-14 балів;
- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам до «задовільно» – 0-11 балів.

б) Тестове завдання, що складається з 10 закритих тестових запитань. Ваговий бал кожного тестового завдання: 1. Максимальна кількість балів за тестове завдання: 10 б.

Кожне тестове запитання оцінюється за такими критеріями:

- правильна відповідь — 1 бал;
- неправильна відповідь — 0 балів.

Таким чином, оцінка за тестове завдання складає:

- «відмінно»: 9-10 балів;
- «добре»: 5-8 балів;

- «задовільно»: 1-4 бали;
- «незадовільно»: 0 балів.

в) 2 запитання. Ваговий бал кожного запитання: 5. Максимальна кількість балів за запитання: 10 б.

Кожне завдання оцінюється за такими критеріями:

- «відмінно», повна відповідь (не менше 95% потрібної інформації): 5 балів;
- «добре», достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації, або незначні неточності): 3-4 бали;
- «задовільно», неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації та деякі помилки): 1-2 бали;
- «незадовільно», відповідь не відповідає умовам на «задовільно»: 0 балів.

Після виконання залікової контрольної роботи, якщо оцінка за залікову контрольну роботу більша ніж за рейтингом, студент отримує оцінку за результатами залікової контрольної роботи. Якщо оцінка за залікову контрольну роботу менша, ніж за рейтингом, попередній рейтинг студента (за винятком балів за семестрове індивідуальне завдання - домашню контрольну роботу) скасовується і він отримує оцінку з урахуванням результатів залікової контрольної роботи. Цей варіант формує відповідальне ставлення студента до прийняття рішення про виконання залікової контрольної роботи, змушує його критично оцінити рівень своєї підготовки та ретельно готуватися до заліку.

Таблиця 5. Відповідність рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

Кількість балів	Оцінка
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше ніж 60	Незадовільно
Невиконання умов допуску до семестрового контролю	Не допущений
Порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки	Усунений

*) Джерело: Положення про поточний, календарний та семестровий контроль результатів навчання в КПІ ім. Ігоря Сікорського. Детальніше - https://kpi.ua/document_control

Здійснюючи семестровий контроль, викладач повинен у разі письмової форми контролю оголошувати оцінки та проставляти їх до відомості та в залікову книжку здобувача не пізніше наступного дня після контрольного заходу.

Здійснюючи семестровий контроль, викладач має право:

- не дозволити сторонній особі (яка не має дозволу ректора, проректора, директора інституту/декана факультету або завідувача кафедри) бути присутньою на контрольному заході;
- ставити додаткові запитання в межах силабусу - робочої програми навчальної дисципліни "Основи економіки" для більш об'єктивної оцінки рівня підготовки студента;
- усунути студента від складання заліку, якщо було виявлено факт порушення принципів академічної доброчесності або морально-етичних норм поведінки.

У разі усунення студента з заходу семестрового контролю, викладач у відомості робить запис «усунений», і подає службову на ім'я декана/директора з викладенням причин усунення. Відмова студента виконувати завдання семестрового контролю оцінюється як незадовільна відповідь.

9. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами й технологіями:

1) методи проблемного навчання (проблемний виклад, частково-пошуковий (евристична бесіда) і дослідницький метод);

2) особистісно-орієнтовані (розвивальні) технології, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», «аналіз ситуацій», дискусія, експрес-конференція, кейс-технологія тощо);

3) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відеопідтримки навчальних занять, зокрема, аналіз мережевого сервісу YouTube щодо наявності та якості навчальних відеоматеріалів фахівців).

Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):

Склала:

к.е.н., доцент кафедри міжнародної економіки Корогодова О. О.

Ухвалено кафедрою міжнародної економіки (протокол № 11 від 26.05.2021)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 10 від 15.06.2021)